

УДК 34.343

**Олена Сергіївна ОЛІЙНИК,**

*кандидат юридичних наук, доцент,*

*доцент кафедри кримінального права та процесу*

*Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана*

**ВТІЛЕННЯ ОКРЕМИХ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ  
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В МЕХАНІЗМІ КРИМІНАЛЬНО-  
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИ ВСТАНОВЛЕННІ  
ТА РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ  
ЗА ПІДКУП СЛУЖБОВОЇ ОСОБИ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ  
ПРИВАТНОГО ПРАВА НЕЗАЛЕЖНО ВІД ОРГАНІЗАЦІЙНО-  
ПРАВОВОЇ ФОРМИ (СТ. 368-3 КК УКРАЇНИ)**

В механізмі кримінально-правового регулювання при встановленні та реалізації кримінальної відповідальності за будь-який злочин свою визначальну роль відіграють принципи кримінального права. Не зупиняючись на дії загальноправових принципів, які так чи інакше проявляються в усіх нормах Кримінального кодексу України, ми зосередимо свою увагу на втіленні принципу *невідворотності кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового характеру*, який не отримав свого закріплення в статтях КК.

Цей принцип в даному випадку проявляється в тому, що особа, яка вчинила злочин, передбачений ст. 368-3 КК України, має зазнавати впливу відповідних заходів кримінально-правового характеру. Законодавець в санкціях розглядуваної нами статті називає наступні заходи: штраф в розмірі від ста п'ятдесяти до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, громадські роботи на строк від ста до двохсот годин, обмеження волі на строк до чотирьох років, виправні роботи на строк до двох років, арешт на строк до шести місяців, позбавлення волі на строк до семи років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років та конфіскацію майна.

Таким чином, законодавець в даному випадку вважає, що саме ці заходи є достатніми для досягнення цілей, названих в законі про кримінальну відповідальність (ч. 2 ст. 50 КК). Звертає на себе увагу різноманітність таких заходів, що водночас викликає питання про їх доцільність. Так, з одного боку, широкий перелік заходів кримінально-правового характеру дає можливість правозастосовчим органам застосувати найдієвіший захід, який вважає за необхідне та який здатний виконати цілі, поставлені законом про кримінальну відповідальність у ст. 50 КК. З іншого боку, при визначенні таких

заходів, необхідно виходити з природи самого злочину, який полягає у намаганні певної особи задовольнити свої інтереси шляхом підкупу службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми: запропонувати, пообіцяти чи надати таку неправомірну вигоду. Надаючи, пропонуючи чи обіцяючи таку вигоду, винна особа бажає прискорити вирішення питання, яке її цікавить.

Отже, корупційні правопорушення дійсно мають високий ступінь суспільної небезпеки, потребують застосування до порушників законодавства суворих заходів, передбачених законом про кримінальну відповідальність.

Водночас, найбільший ефект будуть мати, на нашу думку, заходи, пов'язані із впливом на матеріальний стан особи, яка зазіхнула на суспільні відносини, що забезпечують нормальну, тобто таку, зміст, характер, межі та порядок здійснення якої визначені законодавством, діяльність державного апарату, апарату управління органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, інших юридичних осіб як публічного, так й приватного права, а також суспільні відносини, що забезпечують здійснення регламентованої законодавством професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Такі заходи, як обмеження чи позбавлення волі не справлятимуть такого важливого, соціально виправданого ефекту на винних осіб, а тому розповсюдження згаданих суспільно небезпечних явищ триватиме.

Таким чином, реалізація розглядуваного нами принципу повинна проявлятися в оптимізації заходів, які б перешкождали розповсюдженню та поширенню такого суспільно небезпечного (корупційного) явища як підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. І саме штрафи, розмір яких був б кратним розміру запропонованої неправомірної вигоди та конфіскації останньої у повній мірі сприяли реалізації названого вище принципу.

Також зазначимо, що реалізація принципу невідворотності кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового характеру у вказаному нами напрямку сприятиме реалізації і такого спеціального принципу кримінального права як *принцип застосування заходів кримінально-правового характеру за вчинення суспільно небезпечного діяння, визначеного у КК*, який полягає у тому, що лише законом про кримінальну відповідальність визначено види суспільно небезпечних діянь, що є підставою для застосування відповідних заходів кримінально-правового характеру. Отже, прояв цього принципу полягає у даному випадку у тому, що законодавець

передбачив у КК кримінальну відповідальність за підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368-3 КК), а санкції цієї статті містять, відповідно, заходи кримінально-правового характеру, які повинні застосовуватись до осіб, визнаних винними у порушенні закону.

Застосування таких заходів повинно відповідати цілям та меті закону про кримінальну відповідальність та відбуватися порядку, визначеному КПК України.

#### **Список бібліографічних посилань**

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 19.09.2019).

*Одержано 25.09.2019*

УДК 343.4

**Олександр Володимирович ОЛІШЕВСЬКИЙ,**

*кандидат юридичних наук,*

*старший викладач кафедри кримінального права*

*і кримінології факультету № 1*

*Харківського національного університету внутрішніх справ*

### **СВІТОГЛЯДНІ ПРИЧИНИ КОРУПЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ**

Заходи протидії корупції мають бути направлені, в першу чергу, на усунення її детермінант. Однією із них є та група, що пов'язана із світоглядом. Останній представляє собою сукупність переконань, оцінок, поглядів, які визначають розуміння світу, поведінку людини. Саме тому розробка світоглядних причин корупції актуальна і важлива.

Питання детермінації злочинності – одне з головних у кримінології. Свої роботи щодо останнього присвятили такі науковці як: Ю. М. Антонян, О. М. Бандурка, П. Д. Біленчук, А. П. Гель, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Т. Задояний, А. П. Закалюк, О. Г. Кальман, Н. Ф. Кузнецова, О. М. Литвинов, М. І. Мельник, Л. В. Мошняга та інші. Проте, проблеми світоглядних причин корупції та шляхів їх усунення залишаються малодослідженими. Тому метою даної роботи є намагання їх вирішення.

Причину злочинності в науковій літературі розуміють як криміногенну деформацію суспільної свідомості у виді антисоціальних поглядів, звичаїв, традицій, настанов, що за певних умов закономірно